

вин та запобігання обвально-осипних явищ на кам'янистих розсипах. Лімітуючими чинниками рекреаційного лісокористування на північно-східному мегасхилі Українських Карпат є:

- у Передкарпатті – паводкова діяльність, ерозія, селеві потоки;
- нижній гірський пояс – зсувні процеси, сніголами;
- верхній гірський пояс – вітрова діяльність;
- субальпійський і альпійський пояси – обвально-осипні явища, снігові лавини, метеорологічні явища (тумани, обледеніння).

Висновки. За схемою висотно-поясного підходу до рекреаційного лісокористування північно-східний мегасхил Українських Карпат можна віднести до рівнинної, рівнинно-низькогірної та гірської зони. Межі зон прив'язані до фізико-географічних факторів: рельєфу, кліматичних зон, природних геоботанічних меж (висотно-рослинних зон), є взаємозв'язаними і визначальними, а в багатьох випадках навіть лімітуючими чинниками розвитку рекреаційного лісокористування.

Розташування території північно-східного мегасхилу Українських Карпат у межах декількох рослинних поясів відобразилось на характері поширення певних типів рослинності, що приурочені до відповідних кліматичних зон, є головним фізіономічним відображенням антропогенного впливу.

Приведений висотно-поясний підхід до рекреаційного лісокористування північно-східного мегасхилу Українських Карпат може бути використаний для обґрунтування меж висотних поясів та диференціації рекреаційного лісокористування на різних гіпсометричних рівнях.

Література

1. Андрианов М.С. Клімат / М.С. Андрианов // Природа Українських Карпат. – Львів : Вид-во Львів. ун-ту, 1968. – С. 87-101.
2. Голубец М.А. Ельники Украинских Карпат / М.А. Голубец. – К. : Изд-во "Наук. думка", 1978. – 264 с.
3. Калущкий І.Ф. Стихійні явища в гірсько-лісових умовах Українських Карпат (вітровали, паводки, ерозія ґрунту) : монографія / І.Ф. Калущкий, В.С. Олійник – Львів : Вид-во "Камула", 2007. – 242 с.
4. Кирилук М.И. Водный баланс / М.И. Кирилук // Тепловои и водный режим Украинских Карпат : сб. науч. тр. – Л. : Гидрометеоздат, 1985. – С. 202-218.
5. Логвинов К.Т. Опасные гидрометеорологические явления в Украинских Карпатах / К.Т. Логвинов, А.Н. Раевский, М.М. Айзенберг. – Л. : Гидрометеоздат, 1973. – 200 с.
6. Лопарьова О.Б. Динаміка рекреаційно-туристичного навантаження на Прикарпатті / О.Б. Лопарьова, Ю.С. Шпарик // Лісівництво і агролісомеліорація : зб. наук. праць. – Харків : Вид-во УкрНДЛГА. – 2008. – Вип. 114. – С. 140-147.
7. Олійник В.С. Гідрологічна роль лісів Українських Карпат : монографія / В.С. Олійник. – Івано-Франківськ : Вид-во НАІР. – 2013. – 232 с.
8. Олійник В.С. Кількісна оцінка антропогенних змін висотної поясності північно-східного мегасхилу Українських Карпат / В.С. Олійник, Р.М. Вітер, Н.І. Йосипова // Науковий вісник НЛТУ України : зб. наук.-техн. праць. – Львів : РВВ НЛТУ України. – 2012. – Вип. 22.10. – С. 51-57.
9. Пастернак П.С. Горные леса Украинской ССР / П.С. Пастернак // Горные леса : сб. науч. тр. – М. : Изд-во "Лесн. пром-сть", 1979. – С. 105-118.
10. Середін В.І. Ліс база відпочинку / В.І. Середін, В.І. Парпан. – Ужгород : Вид-во "Карпати", 1988. – 110 с.
11. Стойко С.М. Природа – Стихия – Человек / С.М. Стойко, П.Р. Третяк. – Львов : Изд-во "Вища шк.", Изд-во при Львов. ун-те, 1983. – 120 с.

12. Шпарик Ю.С. Шляхи покращення рекреаційної ємності національних природних парків Українських Карпат / Ю.С. Шпарик, Г.Д. Лялюк-Вітер, О.Б. Лопарьова, О.І. Киселюк // Лісівництво і агролісомеліорація : зб. наук. праць. – Харків : Вид-во УкрНДЛГА. – 2008. – Вип. 113. – С. 239-246.

Започинний М.М. Высотно-поясной подход к рекреационному лесопользованию на северо-восточном мегасхиле Украинских Карпат

Охарактеризованы рекреационные ресурсы и количественные показатели антропогенного влияния на состояние лесных массивов для разных высотных поясов северо-восточного мегасхила Украинских Карпат. Распространение определенных типов растительности, которые относятся к соответствующим природно-климатическим зонам, является главным физиономическим отображением антропогенного влияния. Выяснено, что наибольшие изменения состоялись в низкогорной зоне до высоты 900 м. Обоснована важность высотно-поясного подхода к рекреационному лесопользованию и предложены мероприятия по организации территории.

Ключевые слова: высотная поясность, биогеоценотический покров, стихийные явления, рекреационное лесопользование.

Zapotochnyy M.M. Altitudinal Belt Approach to Recreational Forest Exploitation on the North-Eastern Megaslope of Ukrainian Carpathians

Recreational resources and quantitative indexes of anthropogenic influence are described on the state of forest arrays for different altitudinal belts on the north-eastern megalope of Ukrainian Carpathians. The distribution of certain types of vegetation that belong to the corresponding natural-climatic areas is the main physiognomic reflection of anthropogenic influence. Most changes are found out to take place in a low mountainous area to the height 900 m. The importance of the altitudinal belt approach to reasonable recreational forest exploitation is highlighted. Some measures for territory organizing are offered.

Keywords: high altitude belt, biogeocenotic cover, elemental phenomena, recreational forest exploitation.

УДК 504.062

Аспір. З.Б. Колісник¹ – НЛТУ України, м. Львів

ЗРОСТАЮЧА РОЛЬ ЕКОЛОГІЧНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ У ДІЯЛЬНОСТІ ПРОМИСЛОВИХ КОМПАНІЙ

Проаналізовано світовий досвід впровадження екологічної відповідальності у діяльності провідних корпорацій світу. Оцінено мотиви, що спонукають керівництво компаній до впровадження принципів екологічної відповідальності. Досліджено особливості використання екологічної відповідальності у діяльності світових компаній.

Встановлено, що нова ера сталого розвитку призведе до появи нових способів оцінювання корпоративної діяльності, зміни пріоритетів від суто фінансового аналізу до більш широкого довготермінового розуміння створення цінності, яка дає зрозуміти, що кожна дія бізнес-структури має вплив на суспільство та довкілля.

Ключові слова: екологічна відповідальність, екологізація економічної діяльності, мотиви екологічної діяльності.

Актуальність дослідження. Зміцнення зобов'язань щодо впровадження принципів збалансованості та досягнення сталого розвитку протягом економічної кризи стало вимогою для багатьох галузей, що зумовлено зростанням зацікавленості споживачів і збільшення обсягів їх витрат на екологічно чисті продукти та послуги [16]. Таке зростання попиту відбувається не лише в тради-

¹ Наук. керівник: проф. Т.Ю. Туниця, д-р екон. наук

ційних споживчих сегментах, але й на ринках продукції промислового призначення, а також урядових закупівель.

Мета дослідження – вивчити сучасний стан і тенденції відображення екологічної відповідальності у діяльності зарубіжних промислових компаній та виявити проблеми і перспективи їх вирішення у промисловості України.

Для економіки України дуже важливо вивчити світовий досвід впровадження екологічної відповідальності у діяльності провідних корпорацій світу; оцінити мотиви, що спонукають керівництво компаній до врахування екологічного імперативу; перевірити гіпотезу про важливість використання екологічної складової у підтриманні належного рівня економічного розвитку; дослідити особливості використання екологічної відповідальності у діяльності провідних промислових компаній.

Об'єкт дослідження – екологічна відповідальність за економічну діяльність компаній. Предмет дослідження – процес впровадження екологічної відповідальності у діяльність світових компаній та імплементації їхнього досвіду у промисловість України.

Результати дослідження. На сьогодні аспекти екологічної відповідальності досить широко застосовують у практичній діяльності зарубіжних компаній, а також починають втілюватись у діяльність українських компаній (особливо тих, які тісно співпрацюють з зовнішніми інвесторами), однак у лісовій промисловості України, наприклад, ці аспекти поки не знайшли відповідного відображення. Також варто відзначити ще недостатній рівень теоретичних і методичних напрацювань вітчизняними науковцями в сфері екологічної відповідальності, хоча проблеми екологізації виробництва досліджує багато авторів.

Вагомий внесок у розвиток екологічного менеджменту як типу управління сучасним підприємством зробили А. Антонюк, О. Балацький, А. Бохан, Т. Бондар, З. Вдовенко, Т. Галушкіна, А. Дубоделова, А. Ендерс, В. Кислий, В. Лук'янихін, Л. Мельник, О. Михайлюк, Н. Пахомова, Ж. Поплавська, К. Ріхтер, А. Садєков, В. Семенова, Т. Туниця, Н. Шмиголь та інші вчені. Зокрема, А. Бохан відзначає зростання значущості екологізації підприємства в генеруванні та реалізації прогресивних напрямків економічного зростання на засадах збалансованого розвитку [2, с. 39].

Вирішення проблеми екологізації виробництва, що є передумовою переходу підприємств на якісно нові принципи діяльності, на думку В. Кислого та Т. Бондара, лежить на перетині природничих, екологічних, економічних, технічних галузей науки і вимагає вирішення комплексу науково-методичних та організаційно-практичних завдань міждисциплінарного характеру [5, с. 46]. Також автори зазначають, що у сучасних умовах активізуються дослідження процесів екологізації виробництва, екологізації управління, екологізації підприємства, екологізації економіки. Саме тому для ефективної інтеграції екологічного фактора у систему розвитку підприємства першочерговим завданням є зміна стратегічного бачення на мікро- та макроекономічному рівнях [7, с. 52].

У практичній діяльності світових корпорацій екологічна відповідальність набуває дедалі більшого поширення, а також відображається у звітності та є інтегральною складовою корпоративної стратегії. Наприклад, для компанії Сі-

менс у 2011 р. продукція з "екологічного портфелю" принесла майже 30 млрд Євро чистого доходу, що дає підстави визнати його як найбільш успішний в світі та, за висловом керівництва компанії, "рушійною силою для розвитку бізнесу" [Сіменс, 2011]. Крім того, використовуючи екологічно чисті та енергозберігаючі технології компанії користувачі Siemens змогли зменшити викиди парникових газів на 317 млн т, що є еквівалентом сукупного річного обсягу викидів CO₂ такими містами як Берлін, Делі, Істанбул, Гонконг, Нью-Йорк, Сінгапур та Токіо [11] (у 2009 р. цей обсяг становив 210 млн т).

У 2010 р. організація Accenture в рамках "Глобального договору" ООН (UN Global Compact) провела дослідження щодо ставлення керівників і топ-менеджерів світових компаній до виконаного прогресу, викликів та впливу діяльності компаній на досягнення сталого розвитку [16]. В опитуванні взяло участь 766 керівників і топ-менеджерів.

Переважна більшість керівників компаній з різних країн вважають сталий розвиток важливою або дуже важливою складовою успішної діяльності бізнесу. Проте аналіз даних щодо географічного розподілу відповідей виявляє істотні відмінності у відповідях керівників і топ-менеджерів, і не завжди ці відповіді є прогнозованими (рис. 1). Трьома основними регіонами, в яких представники бізнесу сприймають аспекти сталого розвитку як дуже важливі для успішної діяльності компаній, є Азійсько-тихоокеанський регіон, Латинська Америка та країни Південної Африки.

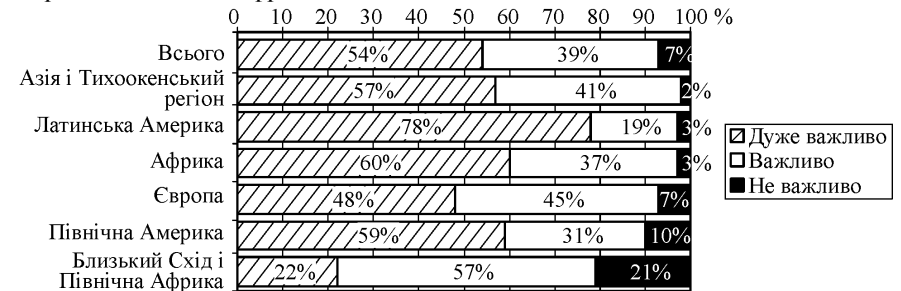

Рис. 1. Розподіл відповідей керівників щодо важливості аспектів сталого розвитку для успішної діяльності компаній (географічна структура) (побудовано на основі даних UNGC [16])

Такі тенденції можуть відображати так званий "об'єктив близькості" аспектів сталого розвитку, тобто корпорації та громадськість у цих країнах розглядають сталий розвиток у досить вузькому та особистому ракурсі – наприклад, доступ до чистої води, більша залежність від природного навколишнього середовища – і таким чином вважають, що деградація довкілля напряму загрожує успішній діяльності. Водночас у країнах Близького Сходу та Північної Африки лише 22 % керівників і топ-менеджерів компаній вважають, що аспекти сталого розвитку визначатимуть успішну діяльність компаній у майбутньому. У країнах Латинської Америки, натомість, 78 % керівників і топ-менеджерів компаній вважають аспекти сталого розвитку надзвичайно важливими для успішного ведення бізнесу, що відображається у прогресі латиноамериканських компаній в цьому питанні.

Наприклад, враховуючи стурбованість та зацікавлення бразильських споживачів та громадськості загалом щодо сталого розвитку, компанія Natura Cosméticos (чистий дохід у 2010 р. становив понад 2,3 млрд дол. США), яка виготовляє косметичні засоби, зазначає соціальні та екологічні аспекти як невід'ємну складову свого стратегічного розвитку та виробничої діяльності. Відтак, компанія інвестує лише у продукцію, яка передбачає збалансоване використання природних ресурсів. Компанія укладає угоди з місцевими постачальниками для просування досліджень в напрямку забезпечення сталого розвитку, а також істотно збільшує інвестиції у робочу силу, навчання та удосконалення практичних навичок щодо збереження довкілля [14].

Віра керівників і топ-менеджерів компаній у важливість збалансованого ведення бізнесу та виробництва продукції з дотриманням вимог сталого розвитку в досягненні успіху відзначається в усіх галузях промисловості (рис. 2). Проте, так само слід відзначити певні відмінності.

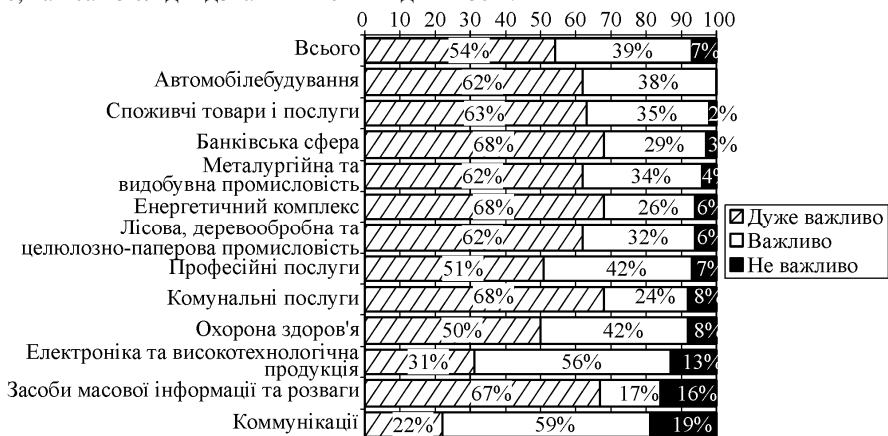

Рис. 2. Розподіл відповідей керівників щодо важливості аспектів сталого розвитку для успішної діяльності компанії (галузева структура) (побудовано на основі даних UNGC та на основі даних оброблення ставлення керівників підприємств лісопромислового комплексу представлених у звітах 100 найбільших компаній)

Лише керівники автомобілебудівних корпорацій на 100 % визнали аспекти сталого розвитку як такі, що визначають і визначатимуть у подальшому успішність бізнесу їх компаній. Такий результат відображає те, як піклування про довкілля становить водночас і загрозу, і можливості (електромобілі) для промисловості. Зважаючи на істотне зменшення обсягів доходів та збитки ключових гравців галузі протягом економічної кризи, досягнення довготривалої життєздатності, звичайно, є пріоритетним завданням керівників компаній.

Керівники компаній енергетичного комплексу та комунального господарства також вважають аспекти збалансованості критичними для успішної діяльності. Такі аспекти отримання конкурентної переваги у довготривалій перспективі як прозоре ведення бізнесу, поважання прав людини та збереження довкілля є єдиним правильним підходом, що визначатиме успіх бізнесу в перспективі [15].

Важливість аспектів сталого розвитку для галузей, які традиційно не асоціюються із істотним впливом на довкілля чи соціальну сферу, також було виявлено в ході представленого дослідження. Для банківських установ сталий розвиток також передбачає як ризики, так і можливості для вартості активів та інвестиційних портфельів. Наприклад індекс SUSTAIN ініційований банком Goldman Sachs та запропонований на Самміті лідерів "Глобального договору" ООН у 2007 р. все частіше використовується у практиці інвестиційних та фінансових установ для оцінювання стратегічних наслідків сталого розвитку на вартість активів [12].

Інші банки шукають можливості створення переваг у фінансуванні таких швидкозростаючих ринків, як розвиток енергетичної інфраструктури з низьким рівнем викидів двоокису вуглецю. Наприклад, у портфелі позик банківського гіганту UniCredit S.p. A. фінансування проектів з розвитку та впровадження відновлювальних джерел енергії у 2009 р. становили 4 млрд Євро [17], а у 2011 р. вони збільшились до 8,1 млрд Євро [18].

Згідно дослідження UNGC, керівники в сфері комунікацій, а також електроніки та високотехнологічної продукції не вважають аспекти сталого розвитку критичними для успіху компаній – лише 22 % та 31 % керівників підприємств зазначених галузей відповідно визнали сталий розвиток як дуже важливий для успішного ведення бізнесу. Такі тенденції можна пояснити тим, що компанії цих галузей не вважають вплив своєї діяльності негативним для довкілля. Проте лідери галузі починають виходити за рамки фізичного впливу цих компаній на сталий розвиток і формують нове бачення того, яким чином вони можуть сприяти сталому розвитку.

Найбільш вагомими факторами у мотивації керівників компаній до дій у напрямку досягнення сталого розвитку вважають бренд, довіру та репутацію, які зазначили понад 72 % респондентів. Наступними важливими факторами є зростання доходів та зменшення витрат (44 %), особиста мотивація (42 %) та вимоги споживачів/клієнтів (39 %) (рис. 3).

Рис. 3. Розподіл відповідей щодо важливості факторів, які визначають дії керівників компаній у напрямку досягнення сталого розвитку (побудовано на основі даних UNGC [16])

Сталий розвиток довго вважався одним з елементів стратегії компаній у формуванні та покращенні ринкової репутації. Варто зазначити, що представлені результати відповідають науковим дослідженням, які проводили такі науковці, як Ф. Котлер і Н. Лі [13] та А. Азапагік [10]. Вони виявили, що мотивації у впровадженні принципів екологічної відповідальності для досягнення сталого розвитку є різними для різних компаній. При цьому, ці мотиви можуть бути в діапазоні від простого дотримання нормативів та законодавчих актів, метою яких є контролювання деструктивного впливу бізнесу на довкілля, до сприйняття принципів корпоративної відповідальності як інструмента для збільшення продуктивності та покращання фінансових показників.

Все це може спонукати до розвитку нових продуктів та послуг, таких як мікrokредитування екологічно чистих проектів чи розвиток відновлювальної енергетики, які безпосередньо допомагатимуть вирішувати глобальні соціальні та екологічні проблеми; це також може забезпечувати збалансований виробничий процес для наявних товарів; або ж це може означати більш відповідальні ініціативи корпорацій, розроблені та впроваджені для "повернення боргу" суспільству та наділення бізнесу людськими рисами.

Вже зараз можна побачити зростаюче усвідомлення серед керівників компаній глобальної вартості екосистем та екологічних активів. Зі зростанням усвідомлення проблем довкілля серед споживачів, компанії змушені встановлювати і досягати вищих стандартів, а також демонструвати ширший вплив своїх операцій. Однак із ростом можливості, збільшуються і виклики. Для багатьох споживачів сталий розвиток і збалансованість вже не є лише "тим, що добре", а стало критичним фактором диференціації. Це означає, що компанії стикаються і дедалі більше стикатимуться з ризиком зменшення попиту на продукцію, якщо вона не задовольняє вимог сталого розвитку. Керівники компаній також усвідомлюють, що скоро вони не зможуть встановлювати преміальну ціну на такі товари і послуги [8].

За останні чотири роки відбулись істотні зміни у сприйнятті керівниками світових компаній ролі сталого розвитку у стратегії та операційній діяльності компаній. Понад 96 % опитаних керівників (порівняно з 72 % у 2007 р.) вважають, що екологічні, соціальні аспекти та аспекти корпоративної відповідальності повинні бути повністю інтегрованими у стратегію та операційну діяльність компанії (рис. 4). З інших відповідей, представлених на рис. 5, видно, що зобов'язання компаній стосуються як стратегічного, так і операційного рівня.

Так, інтеграцію зі стратегічним розвитком можна побачити з того, що 93 % опитаних керівників вважають за необхідне обговорення та визначення напрямку дій щодо аспектів сталого розвитку на раді директорів компаній. Інтеграція з операційною діяльністю прослідковується у переконанні керівників в тому, що аспекти сталого розвитку повинні бути поширені на діяльність філій та дочірніх підприємств (91 % опитаних керівників), а також продовж ланцюга постачання (88 %). Незважаючи на значний прогрес в інтегруванні аспектів сталого розвитку у діяльність компаній, проблеми залишаються. Керівники компаній визнають, що масштаб та складність глобальних проблем вимагають значного прискорення у впровадженні їх зусиль (як індивідуально, так і у співпраці

з іншими компаніями та стейкхолдерами) щодо повного інтегрування збалансованості у діяльність.

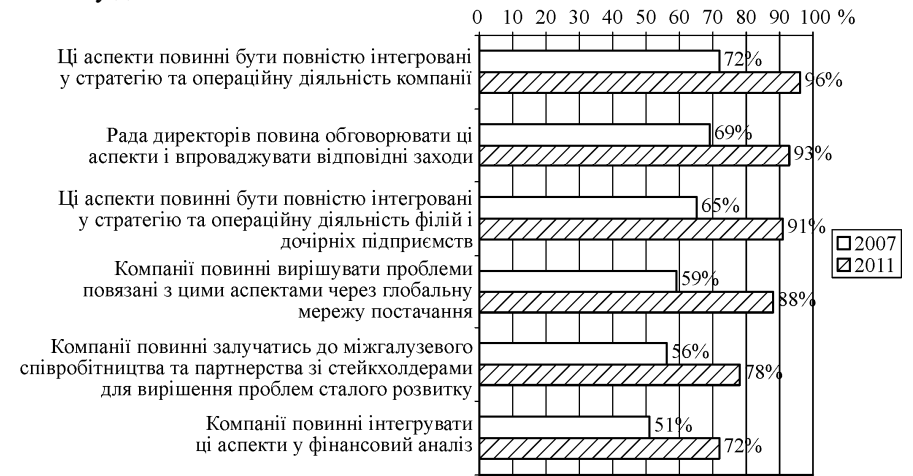

Рис. 4. Порівняльний аналіз відповідей керівників щодо важливості інтегрування екологічних, соціальних аспектів та аспектів корпоративної відповідальності у стратегію та операційну діяльність компаній (2007 та 2011 рр.)¹ (сформовано на основі UNGC [16])

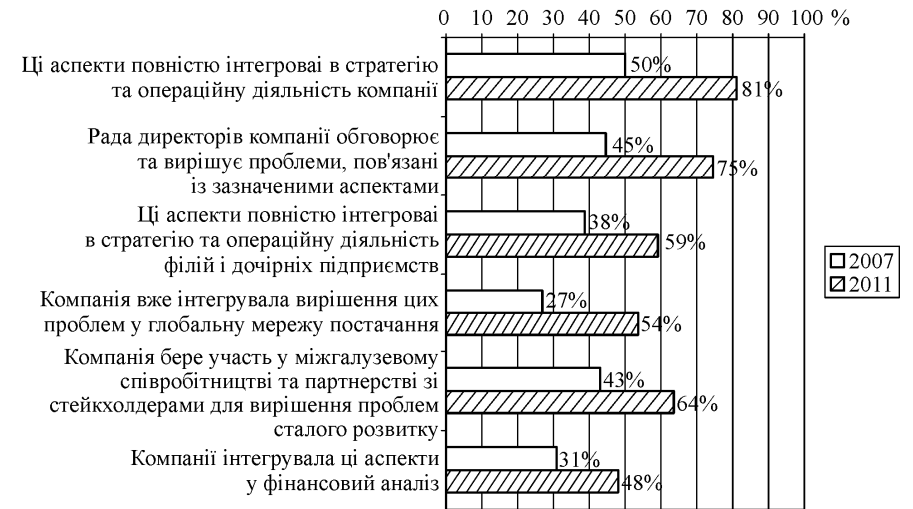

Рис. 5. Порівняльний аналіз відповідей керівників компаній щодо фактичної інтеграції екологічних, соціальних аспектів та аспектів корпоративної відповідальності у стратегію та операційну діяльність компаній (2007 та 2011 рр.)² (сформовано на основі UNGC [16])

¹ Частка респондентів, які відповіли "погоджуюсь" або "повністю погоджуюсь"

² Частка респондентів, які відповіли "погоджуюсь" або "повністю погоджуюсь"

Таким чином, на основі проведеного дослідження можна сформуванати основні мотиви суб'єктів господарювання, які впливають на прийняття рішень із реалізації екологічних заходів (рис. 6).

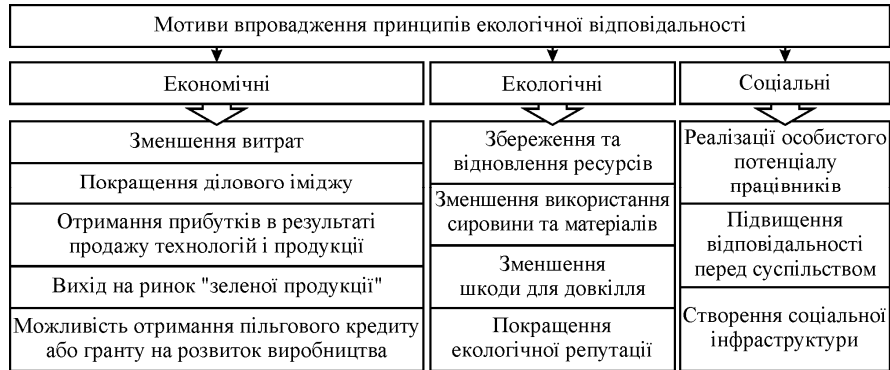

Рис. 6. Мотиви суб'єктів господарювання щодо впровадження принципів екологічної відповідальності (власна розробка автора)

Зважаючи на представлені вище дослідження, можна виділити п'ять принципових умов для прискорення переходу компаній до переломного моменту, в якому аспекти сталого розвитку повністю інтегруватимуться у стратегічній та операційній діяльності більшості світових компаній (табл.).

Звичайно, бізнес відіграватиме провідну роль у досягненні сталого розвитку, однак критично необхідною буде співпраця та партнерство з іншими стейкхолдерами. Уряди та неурядові організації також відіграватимуть ключову роль у наданні незалежної інформації покупцям, таким чином підвищуючи усвідомлення та стимулюючи звітність.

Висновки. Ключовим імперативом для бізнесу став перехід від стратегії до виконання, забезпечуючи повну інтеграцію екологічних, соціальних аспектів та аспектів корпоративного управління в усі складові системи та підсистеми діяльності компаній.

Дослідження свідчать про важливість сталого розвитку та необхідність інтеграції аспектів екологічної відповідальності у компаніях, вони вбачають значний виклик у виконанні стратегії сталого розвитку. Однак, все ще існує значний розрив між фактичним та заявленим рівнем інтеграції аспектів екологічної відповідальності у діяльність компаній. Серед внутрішніх проблем було виявлено необхідність збалансування множини програм та цілей та просування принципів екологічної відповідальності впродовж ланцюга споживання та у філіях і дочірніх підприємствах.

Незважаючи на виклики, що постають перед бізнесом в інтеграції аспектів екологічної відповідальності та сталого розвитку, виявлено, що керівники зарубіжних компаній більш чітко представляють собі напрямки впровадження збалансованості у діяльність компаній.

Також керівники вважають, що нова ера сталого розвитку призведе до появи нових способів оцінювання корпоративної результативності, тобто зміни пріоритетів від суто фінансового прибутку/збитку до більш широкого довготер-

мінового розуміння створення цінності, яка дає зрозуміти, що кожна дія бізнес-структури має вплив на суспільство та довкілля.

Табл. Створення умов для нової ери сталого розвитку з точки зору бізнес-структур

Передумови	Приклади практичних дій у досягненні
1. Споживачі, які постійно вимагають товарів та послуг, які вирішують проблеми досягнення сталого розвитку	Удосконалення забезпечення споживачів інформацією використовуючи нові технології (наприклад, соціальні медіа). Забезпечення "жорстких" та "м'яких" ініціатив у зміні споживчої поведінки – сприяння конкурентним методам боротьби або використання фінансових ініціатив. Розроблення інноваційних підходів, які впроваджують принципи сталого розвитку від дизайну і впродовж усього життєвого циклу створення продукту.
2. Реформи в освіті і науці для розробки нових підходів до формування теоретичного мислення і практичних навичок для майбутніх лідерів для досягнення сталого розвитку	Інвестування в тренінги для менеджерів стосовно аспектів сталого розвитку. Формування освітнього навчального плану та партнерських відносин з академічними установами – наприклад через професійні курси. Інформування працівників щодо прогресу в напрямку досягнення сталого розвитку.
3. Фінансові реформи, які уможливають інтеграцію дій по досягненню сталого розвитку в оцінку інвестиційної привабливості	Відстеження впливу діяльності щодо вирішення проблем у досягненні сталого розвитку на ключові показники діяльності компанії – наприклад, обсяги доходів, рентабельність продукції. Проактивне та постійне інформування інвесторів щодо прогресу в напрямку досягнення сталого розвитку.
4. Нові концепції цінності та результативності впроваджуються на організаційному та індивідуальному рівнях	Розроблення механізмів для вимірювання та оцінювання позитивного та негативного впливу діяльності щодо досягнення сталого розвитку на суспільство. Інтегрування аспектів сталого розвитку у ключові показники ефективності діяльності компанії та компенсаційні пакети керівників.
5. Регуляторне середовище	Налагодження тісної співпраці з регуляторними органами – наприклад, спільні робочі групи, семінари, спільне розміщення персоналу. Розроблення галузевих стандартів, що упереджували б формальні регуляторні заходи.

Джерело: сформовано автором на основі [8, 16, 19].

Отже, керівники вітчизняних промислових підприємств повинні вже сьогодні думати про радикальні зміни в технології та організації виробництва відповідно з неминучою екологічною відповідальністю за економічні результати їхньої діяльності. Щоб не опинитися в ролі аутсайдерів, промисловим підприємствам усіх регіонів України, особливо індустріально розвинених, треба вивчати і враховувати досвід провідних світових компаній.

Література

1. Антонюк А.А. Екологічна складова корпоративної соціальної відповідальності підприємств: звітність, оцінка, дохідність / А.А. Антонюк, Н.М. Шмигель. [Електронний ресурс]. – Доступний з http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Dtr_ep/2011_2/files/EC211_23.pdf

2. Бохан А.В. Екологізація підприємництва та активізація енергетичного потенціалу розвитку й життєзабезпечення суспільства / А.В. Бохан // Агросвіт. – 2008. – № 6. – С. 38-43.
3. Вдовенко З.В. Особенности процесса экологизации промышленного развития в России / Инновационное развитие экономики России: национальные задачи и мировые тенденции: Международная конференция : сб. статей; 23-25 апреля 2008 г. – М. : Изд-во МГУ им. М.В. Ломоносова. – В 2-х томах. – Т. 1 / под ред. В.М. Колесова, Л.А. Тутова. – М. : Изд-во МАКС Пресс, 2008. – С. 287-295.
4. Дубодєлова А.В. Організаційно-економічні механізми екологізації виробництва на вітчизняних підприємствах / А.В. Дубодєлова, О.В. Юринєць, М.М. Федорів // Механізм регулювання економіки : зб. наук. праць. – 2011. – № 2. – С. 156-162.
5. Кислий В.М. Модель досягнення конкурентоспроможності промислових підприємств на основі екологізації бізнес-процесів / В.М. Кислий, Т.В. Бондар // Інноваційна економіка : Всеукр. наук.-виробн. журнал. – 2012. – № 2. – С. 114-120.
6. Поплавська Ж. Економічні аспекти екологізації / Ж. Поплавська, В. Поплавський // Вісник НАН України : зб. наук. праць. – 2005. – № 10. – С. 26-34.
7. Фасхiev X.A. Трехступенчатая модель управления конкурентоспособностью предприятия / X.A. Фасхiev, E.B. Попова, З.Ф. Шигапова // Техника машиностроения : сб. статей. – 2008. – № 4 (68). – С. 49-62.
8. Accenture. The New Energy World – The Consumer Perspective. 2010. [Electronic resource]. – Mode of access http://www.accenture.com/SiteCollectionDocuments/PDF/Accenture_The_New_Energy_World_The_Consumer_Perspective.pdf
9. Accenture-Vodafone. Carbon Connections: Quantifying mobile's role in tackling climate change. [Electronic resource]. – Mode of access [http://www.vodafone.nl/Vodafone/pdf/businessinmotion/Carbon_Connections_\(Accenture\).pdf](http://www.vodafone.nl/Vodafone/pdf/businessinmotion/Carbon_Connections_(Accenture).pdf)
10. Azapagic A. Systems approach to corporate sustainability: A general management framework / A. Azapagic // Process Safety & Environmental Protection: Transactions of the Institution of Chemical Engineers. – 2003. – Part B 81(5). – Pp. 303-316.
11. Creating sustainable cities. Annual report 2011. [Electronic resource]. – Mode of access http://www.siemens.com/investor/pool/en/investor_relations/siemens_ar_2011.pdf
12. Introducing GS SUSTAIN. [Electronic resource]. – Mode of access http://www.natcap.solutions.org/business-case/GoldmanSachsReport_v2007.pdf
13. Kotler P. Corporate Social Responsibility. Doing the Most Good for Your Company and Your Cause / P. Kotler, N. Lee. – John Wiley & Sons, Inc., Hoboken, NJ, 2005. – 307 pp.
14. Natura Cosmetics. [Electronic resource]. – Mode of access <http://www.natura.net/br/index.html>
15. OMV Group Sustainability Statement. [Electronic resource]. – Mode of access <http://www.omv.com/portal/01/>
16. UN Global Compact-Accenture. A New Era of Sustainability UN Global Compact-Accenture CEO Study 2010. [Electronic resource]. – Mode of access http://www.unglobalcompact.org/docs/news_events/8.1/UNGC_Accenture_CEO_Study_2010.pdf
17. UniCredit SPA. Make it simple. It's easy with UniCredit. 2009 Sustainability Report. [Electronic resource]. – Mode of access http://www.unicreditgroup.eu/content/dam/unicreditgroup/documents/en/sustainability/reporting-and-metrics/Sustainability_Report_2009_UK_4.pdf
18. UniCredit SPA. Raising standards to protect the environment. [Electronic resource]. – Mode of access http://www.unicreditgroup.eu/content/dam/unicreditgroup/documents/en/sustainability/reporting-and-metrics/reporting-and-metrics-ita/2011_Sustainability_Report/Report_chapters/Environment_Suppliers.pdf
19. World Business Council for Sustainable Development. Vision 2050 – The new agenda for business. – February 2010. – 35 p.

Колисник З.Б. Возрастающая роль экологической ответственности в деятельности промышленных компаний

Проанализирован мировой опыт внедрения экологической ответственности в деятельности ведущих корпораций мира. Оценены мотивы, побуждающие руководство компаний к внедрению принципов экологической ответственности. Исследованы особенности использования экологической ответственности в деятельности мировых компаний. Установлено, что новая эра устойчивого развития приведет к появлению новых способов оценивания корпоративной деятельности, изменения приоритетов от чисто

финансового анализа к более широкому долгосрочному пониманию создания ценности, которая дает понять, что каждое действие бизнес-структуры влияет на общество и окружающую среду.

Ключевые слова: экологическая ответственность, экологизация экономической деятельности, мотивы экологической деятельности.

Kolisnyk Z.B. The Increasing Role of Environmental Responsibility in the Activities of Industrial Companies

The international experience of environmental responsibility implementing in the activity of the global leading corporations are studied. Motives that encourage the companies to implement the environmental responsibility principles are analysed. The peculiarities of environmental responsibility principles implementation in the activity of global leading companies are investigated. The new era of sustainable development is established to lead to new ways of evaluating corporate performance, changes in priorities from a purely financial analysis to a broader understanding of the long-term value creation, which makes it clear that every act of business structure has an impact on society and the environment.

Keywords: environmental responsibility, greening of the economic activity, the motives for environmental activity, sustainable development.

УДК 712.253(477.8)

Ст. викл. Н.В. Михайлович, канд. біол. наук –
НУ біоресурсів і природокористування України, м. Київ

**МЕРЕЖА ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНОГО ФОНДУ
ШТУЧНИХ ОБ'ЄКТІВ УКРАЇНСЬКИХ КАРПАТ**

Виділено два періоди в історії створення мережі штучних об'єктів природно-заповідного фонду Українських Карпат. Ці об'єкти потребують посиленої охорони, оскільки на їх території зростає значна кількість інтродуцентів. Стан дендроекзофлори штучних об'єктів природно-заповідного фонду Карпатського регіону завжди був актуальним не лише з наукового погляду, а й з практичного. Встановлено, що, порівняно з територією України, показник заповідності становить 14 %. З 43 штучних об'єктів загальнодержавне значення мають 13. Наведено коротку характеристику штучних об'єктів загальнодержавного значення.

Ключові слова: природно-заповідний фонд, парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва, ботанічний сад, дендрологічний парк, мережа штучних об'єктів природно-заповідного фонду.

Через надмірне антропогенне навантаження на навколишнє середовище актуальною є проблема охорони природи. При чому охорона повинна бути спрямована не лише на збереження окремих представників рослинного світу, а й на охорону територій їхнього поширення. У цьому аспекті безумовно є актуальним питання про створення мережі штучних об'єктів природно-заповідного фонду (ПЗФ), оскільки вони є осередками зростання основної кількості інтродуцентів.

Мета досліджень – здійснити аналіз ретроспективного і сучасного стану мережі ПЗФ штучних об'єктів Карпатського регіону, на основі чого визначити її ефективність та показник заповідності.

Історія досліджень. Інтродуковані види дерев і чагарників на території штучних об'єктів ПЗФ Карпатського регіону вивчали значна кількість дослідників. У повоєнний період А.А. Щербина (1954) досліджувала видовий склад дендроекзотів у парках Львова та прилеглих територій, зокрема у Міженецькому та